

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL	
INTRARE	Nr. 6576
IEȘIRE	
Ziua 02	Luna 10 20 26

EXPUNERE DE MOTIVE

la Propunerea legislativă privind cadrul național pentru protejarea și conservarea bisericilor de lemn

Patrimoniul cultural național reprezintă expresia materială a continuității istorice, spirituale și identitare a societății românești, iar obligația de protejare a acestuia nu poate fi redusă la conservarea unor bunuri în sens strict patrimonial, ci trebuie înțeleasă ca o responsabilitate publică față de valorile culturale care definesc comunitățile și care, prin caracterul lor neregenerabil, trebuie transmise generațiilor viitoare. În cadrul acestui patrimoniu, **bisericile de lemn** ocupă un loc distinct prin valoarea lor istorică, religioasă, arhitecturală, artistică, memorială și comunitară, dar și prin vulnerabilitatea deosebită care rezultă din materialul predominant din care sunt edificate.

România deține un patrimoniu de biserici de lemn format de-a lungul mai multor secole, răspândit în numeroase regiuni istorice ale țării și asociat unor tehnici constructive, tradiții religioase și expresii artistice care constituie elemente esențiale ale patrimoniului cultural național. O parte dintre aceste edificii sunt clasate ca monumente istorice de grupa A sau B, unele beneficiază de forme suplimentare de recunoaștere și protecție, inclusiv prin înscrierea în *Lista patrimoniului mondial UNESCO*, iar altele, chiar dacă nu sunt clasate în prezent, prezintă o valoare istorică, arhitecturală, religioasă sau comunitară care justifică instituirea unor măsuri adecvate de prevenire a riscurilor.

Specificul acestor edificii determină însă o vulnerabilitate care nu poate fi ignorată. Lemnul constituie simultan elementul care le conferă autenticitatea și unul dintre principalii factori care sporesc rapiditatea și gravitatea unui incendiu. În cazul unui edificiu istoric construit preponderent din lemn, intervalul dintre declanșarea unui incendiu și producerea unor distrugerii ireversibile poate fi foarte scurt. Pierderea nu privește numai construcția în sens material, ci poate cuprinde simultan structura originală, tehnicile tradiționale de edificare, pictura, sculptura, mobilierul liturgic, icoanele, obiectele de cult, inscripțiile, elementele decorative și informația istorică incorporată în materialul autentic.

În acest domeniu există, prin urmare, o diferență fundamentală între repararea prejudiciului și prevenirea lui. Un monument istoric distrus poate fi, în anumite condiții și în baza unei fundamentări științifice riguroase, restaurat sau reconstituit, însă materialul istoric original pierdut prin incendiu nu poate fi recreat. Din această perspectivă, protejarea patrimoniului construit din lemn trebuie să se întemeieze cu prioritate pe prevenirea producerii evenimentului distructiv, pe detectarea sa cât mai rapidă și pe pregătirea intervenției înainte ca situația de urgență să se producă.

Necesitatea unei asemenea abordări a fost evidențiată în mod dramatic și de incendiul produs în anul 2026 la biserica de lemn din localitatea Posta, județul Maramureș. Evenimentul respectiv nu constituie obiectul individual al prezentei propuneri legislative și nici nu este utilizat pentru fundamentarea unei reglementări cu caracter particular. El reprezintă însă un argument factual relevant privind vulnerabilitatea structurală a unei întregi categorii de patrimoniu. Ceea ce s-a întâmplat la Posta trebuie privit, din perspectiva politicii legislative, nu exclusiv ca un eveniment singular, ci ca semnalul unei vulnerabilități care se poate manifesta în orice regiune a țării în care există edificii istorice din lemn.

Riscurile sunt multiple și nu se limitează la o singură cauză. Descărcările electrice atmosferice, instalațiile electrice îmbătrânite sau necorespunzătoare, sistemele de încălzire, coșurile de fum, utilizarea focului deschis, deteriorarea elementelor structurale, fenomenele meteorologice extreme, accesul dificil al autospecialelor, distanța față de unitățile profesionale pentru situații de urgență, lipsa sau insuficiența surselor de apă și întârzierea detectării și alarmării pot acționa separat sau cumulativ. Acestor factori li se adaugă vulnerabilitatea specifică a componentelor artistice și a bunurilor culturale păstrate în interiorul bisericilor, ceea ce poate determina ca un singur eveniment să producă pierderi simultane asupra patrimoniului imobil și mobil.

Legislația română în vigoare cuprinde deja norme importante în materia protejării monumentelor istorice, a libertății religioase și regimului general al cultelor, a apărării împotriva incendiilor, a protecției civile, a calității în construcții, a autorizării executării lucrărilor de construcții, a protejării patrimoniului cultural național mobil și a finanțelor publice. Prezenta inițiativă nu pornește, așadar, de la premisa unei absențe normative absolute și nu urmărește să substituie regimurile juridice existente. *Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice* instituie deja obligații importante în sarcina proprietarilor și titularilor altor drepturi reale asupra monumentelor istorice, inclusiv obligația de a asigura integritatea și protecția monumentului, de a lua măsuri pentru prevenirea și stingerea incendiilor, de a efectua lucrările necesare de conservare și întreținere și de a permite accesul specialiștilor competenți. Același act normativ atribuie autorităților administrației publice locale obligații de cooperare, finanțare și prevenire a degradării monumentelor. Noua reglementare nu trebuie și nu urmărește să reproducă aceste norme.

Problema care justifică intervenția legislativă este lipsa unui mecanism special, integrat și operațional care să coreleze regimul protejării patrimoniului cu evaluarea concretă a riscului de incendiu și dezastru, capacitatea de intervenție, documentarea digitală, prioritizarea finanțării și procedurile post-dezastru aplicabile acestei categorii de edificii.

În prezent, informațiile și responsabilitățile relevante sunt distribuite între mai multe autorități și regimuri juridice. Ministerul Culturii și instituțiile sale de specialitate gestionează componenta de patrimoniu. Ministerul Afacerilor Interne, prin structurile pentru situații de urgență, exercită atribuțiile prevăzute de legislația privind apărarea împotriva incendiilor și protecția civilă. Autoritățile administrației publice locale exercită competențe în materia infrastructurii, protecției civile, serviciilor voluntare pentru situații de urgență și protejării patrimoniului local. Cultele și unitățile de cult dețin, administrează sau folosesc o parte importantă a acestor edificii. Institutul Național al Patrimoniului exercită atribuțiile prevăzute de legislația specială privind evidența, cercetarea și protejarea patrimoniului. Ceea ce lipsește nu este, prin urmare, o nouă instituție, ci mecanismul juridic prin care informațiile și competențele existente să fie integrate în jurul fiecărui obiectiv protejat.

Pentru protejarea efectivă a unei biserici de lemn trebuie cunoscute anterior producerii unei situații de urgență starea instalației electrice, existența și funcționalitatea sistemului de protecție împotriva descărcărilor electrice atmosferice, existența sistemului de detectare și alarmare, posibilitatea transmiterii la distanță a alarmei, accesibilitatea pentru autospecialele de intervenție, sursele de apă disponibile, timpul estimativ de răspuns, bunurile culturale care pot necesita măsuri prioritare de salvare, persoanele responsabile și existența unei documentații tehnice și digitale suficiente pentru eventualitatea producerii

unei distrugerii. Prezenta propunere legislativă urmărește tocmai crearea acestei capacități integrate de prevenție.

Opțiunea pentru adoptarea unei reglementări speciale este fundamentată pe *art. 15 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, potrivit căruia o reglementare din aceeași materie și de același nivel poate fi cuprinsă într-un alt act normativ atunci când are caracter special față de reglementarea generală, caracterul special fiind determinat de obiectul circumstanțiat al reglementării și de specificul soluțiilor legislative instituite.*

Obiectul prezentei inițiative este precis delimitat: **instituirea unui sistem național integrat de prevenire, evaluare a riscului, protecție, intervenție și documentare pentru bisericile de lemn.** Această circumstanțiere justifică reglementarea specială fără a transforma noua lege într-un act normativ paralel cu *Legea nr. 422/2001, Legea nr. 307/2006 sau Legea nr. 481/2004.* Această delimitare este cu atât mai importantă cu cât *art. 16 din Legea nr. 24/2000* interzice instituirea acelorași reglementări în mai multe acte normative. Din acest motiv, soluția legislativă trebuie să utilizeze norme de trimitere ori de câte ori materia este deja reglementată și să instituie norme noi numai acolo unde specificitatea protejării bisericilor de lemn justifică o soluție distinctă.

Exigența nu este una exclusiv formală. Curtea Constituțională a dezvoltat o jurisprudență constantă potrivit căreia paralelismul legislativ poate dobândi relevanță constituțională prin raportare la *art. 1 alin. (5) din Constituție.* Prin *Decizia nr. 483 din 27 septembrie 2023*, Curtea a sintetizat jurisprudența sa anterioară și a reținut că dublarea sau suprapunerea unor soluții ori ipoteze normative cuprinse în două sau mai multe acte normative poate constitui paralelism legislativ contrar *art. 1 alin. (5) din Constituție*, făcând trimitere, între altele, la *Decizia nr. 1/2014, Decizia nr. 61/2017, Decizia nr. 612/2017, Decizia nr. 45/2018, Decizia nr. 63/2018, Decizia nr. 420/2019 și Decizia nr. 154/2020.*

Din această perspectivă, prezenta inițiativă este construită astfel încât nu sunt reproduse obligațiile generale deja instituite prin legislația monumentelor istorice și cea privind apărarea împotriva incendiilor. Pentru acestea se utilizează norme de trimitere. Sunt reglementate distinct numai elementele care lipsesc actualului cadru normativ și care rezultă din particularitățile bisericilor de lemn: *Registrul național operațional, evaluarea integrată de risc patrimonial, clasificarea în niveluri de risc, planul individual de protecție, documentarea digitală, prioritizarea națională a investițiilor și procedura specifică post-dezastru.* În acest mod, legea specială completează cadrul normativ fără a-l reproduce.

Necesitatea clarității acestei delimitări rezultă și din jurisprudența Curții Constituționale privind calitatea legii. Instanța constituțională a arătat constant că normele de tehnică legislativă, deși nu au prin ele însele valoare constituțională, contribuie la realizarea exigențelor de claritate, precizie, previzibilitate și securitate a raporturilor juridice impuse de *art. 1 alin. (5) din Constituție.* În consecință, delimitarea competențelor, definirea termenilor utilizați și evitarea suprapunerilor normative reprezintă condiții substanțiale ale viabilității juridice a proiectului.

Din punct de vedere constituțional, inițiativa trebuie analizată prin raportare, în primul rând, la *art. 1 alin. (3) și (5), art. 29, art. 44, art. 53, art. 120, art. 135, art. 136, art. 137 și art. 138 din Constituția României.*

Un prim aspect privește raportul dintre interesul public pentru conservarea patrimoniului și dreptul de proprietate privată. *Art. 44 din Constituție* garantează dreptul de proprietate privată, însă stabilește totodată că limitele și conținutul acestuia sunt determinate

prin lege și consacră obligațiile care, potrivit legii sau obiceiului, revin proprietarului pentru protecția mediului și asigurarea bunei vecinătăți, precum și celelalte sarcini care îi revin potrivit legii. *Art. 136 alin. (5)* consacră, la rândul său, inviolabilitatea proprietății private în condițiile legii organice. Protejarea unui bun de patrimoniu presupune în mod legitim anumite obligații de conservare și utilizare, fără ca acestea să echivaleze cu o lipsire de proprietate. Regimul monumentelor istorice constituie deja expresia legislativă a acestei concilierii dintre proprietatea privată și interesul general de protejare a patrimoniului. Relevantă este, în acest sens, inclusiv jurisprudența constituțională dezvoltată în legătură cu *Legea nr. 422/2001*. În analiza regimului monumentelor istorice a fost reținută compatibilitatea existenței unui regim special de protejare cu dreptul de proprietate, tocmai prin raportare la funcția socială a proprietății și la posibilitatea statului de a reglementa folosința bunurilor în interes general. Această logică este aplicabilă, *mutatis mutandis*, și măsurilor preventive propuse prin prezenta inițiativă.

Noua lege respectă o limită fundamentală: nu transformă protejarea patrimoniului într-o ingerință disproporționată în exercițiul dreptului de proprietate. Din acest motiv, obligațiile sunt graduale și corelate cu nivelul de risc, iar măsurile care implică investiții semnificative sunt însoțite de mecanisme de finanțare publică sau cofinanțare. Legea nu transferă statului posesia ori administrarea bunului și nu conferă autorităților dreptul de a interveni arbitrar asupra acestuia. În cazul monumentelor istorice, orice intervenție continuă să fie realizată exclusiv potrivit *Legii nr. 422/2001* și regimului de avizare instituit de aceasta.

O atenție distinctă este acordată autonomiei cultelor. *Art. 29 alin. (5) din Constituție* consacră expres: „cultele religioase sunt autonome față de stat și se bucură de sprijinul acestuia”, iar *Legea nr. 489/2006* dezvoltă acest principiu, recunoscând cultelor dreptul de a se organiza potrivit propriilor statute, regulamente și coduri canonice, precum și dreptul de a deține și administra patrimoniu.

Curtea Constituțională a acordat o semnificație substanțială autonomiei religioase. Prin *Decizia nr. 448 din 7 aprilie 2011*, jurisprudență reafirmată inclusiv prin *Decizia nr. 337 din 9 iulie 2024*, Curtea a arătat că autonomia cultelor derivă din separarea competențelor statului de cele ale comunităților religioase și presupune capacitatea cultelor de a se organiza și conduce potrivit statutelor proprii. Curtea a subliniat, în consonanță cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, că existența autonomă a comunităților religioase reprezintă o componentă esențială a pluralismului într-o societate democratică.

Din această perspectivă, legea propusă delimitează expres sfera intervenției statului. Sistemul național nu dobândește competențe asupra doctrinei, disciplinei canonice, organizării interne, numirii personalului clerical, administrării vieții religioase sau conținutului actelor de cult. Reglementarea privește exclusiv securitatea fizică a construcției, protejarea vieții și integrității persoanelor, prevenirea situațiilor de urgență și conservarea patrimoniului cultural. Statul nu stabilește modul în care trebuie desfășurat un ritual religios. El poate însă stabili cerințe generale și nediscriminatorii de securitate atunci când exercitarea unei activități într-o construcție accesibilă publicului poate genera riscuri pentru viață, integritate sau patrimoniu.

Legea nr. 489/2006 recunoaște că manifestarea libertății religioase poate fi supusă restrângerilor prevăzute de lege și necesare într-o societate democratică pentru securitatea publică, protecția ordinii, sănătății, moralei publice ori a drepturilor și libertăților fundamentale. Din acest motiv, chiar și în materia utilizării focului deschis, legea nu trebuie

să instituie interdicții liturgice generale. Ea trebuie să stabilească obiectivul de securitate și să permită identificarea unor măsuri tehnice proporționale și compatibile cu practica religioasă. Această formulă realizează echilibrul între *art. 29* și necesitatea protejării vieții și patrimoniului.

Mai mult, caracterul cooperant al raportului dintre stat și culte rezultă chiar din *art. 29 alin. (5)*, care, alături de autonomie, consacră sprijinul statului pentru culte. Protejarea unor lăcașuri de cult care sunt, simultan, monumente ale patrimoniului național reprezintă un domeniu în care autonomia și sprijinul public nu se exclud, ci se completează.

Un alt punct esențial îl constituie compatibilitatea financiară a inițiativei cu *art. 138 alin. (5) din Constituție*, potrivit căruia nicio cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare. Realizarea Registrului, evaluările tehnice, documentarea digitală, sistemele de detectare, sistemele de protecție împotriva trăsnetului, lucrările privind instalațiile electrice, asigurarea surselor de apă, lucrările urgente de punere în siguranță și finanțarea programului național presupun cheltuieli. Curtea a făcut distincție între stabilirea sursei de finanțare și suficiența resurselor financiare existente în acea sursă. Prin *Decizia nr. 616 din 11 octombrie 2016*, cu referire la jurisprudența anterioară reprezentată de *deciziile nr. 47/1993, nr. 64/1993, nr. 36/1996, nr. 173/2002, nr. 515/2004 și nr. 1.093/2008*, Curtea a statuat că stabilirea sursei de finanțare constituie o exigență constituțională, în timp ce suficiența concretă a resurselor este o problemă distinctă.

Aceeași linie jurisprudențială a fost reiterată recent prin *Decizia nr. 593 din 5 noiembrie 2024*. Curtea a precizat că obligația stabilirii sursei de finanțare nu trebuie confundată cu existența efectivă, la momentul adoptării legii, a tuturor resurselor necesare. Exigența constituțională urmărește ca legiuitorul să nu instituie cheltuieli fără să identifice mecanismul bugetar din care acestea urmează să fie suportate.

În consecință, propunerea identifică expres sursele de finanțare: bugetul de stat prin bugetele ordonatorilor competenți, bugetele locale în condițiile legislației finanțelor publice locale, fondurile externe nerambursabile, fondurile europene, programele gestionate potrivit legislației patrimoniului, contribuțiile cultelor, donațiile, sponsorizările și celelalte surse legal constituite.

Un alt element central al reglementării îl constituie Registrul național al bisericilor de lemn. Registrul nu se substituie Listei monumentelor istorice și nu produce efectele juridice ale clasării. Funcția Registrului este diferită. El reprezintă un instrument tehnic și operațional de identificare, evaluare a riscului, monitorizare și prioritizare. Includerea unei biserici neclasate în Registru nu echivalează cu dobândirea calității de monument istoric și nu poate produce, prin ea însăși, regimul de sarcini juridice aferent clasării potrivit *Legii nr. 422/2001*. Pentru obiectivele neclasate, măsurile trebuie să rămână predominant preventive și proporționale, în timp ce intervențiile asupra monumentelor istorice continuă să fie guvernate de regimul special existent. Registrul permite însă ceea ce actualele evidențe patrimoniale nu sunt concepute să realizeze: corelarea valorii culturale cu riscul tehnic și capacitatea de intervenție. Prin acesta vor putea fi cunoscute, într-o structură unitară, starea instalațiilor electrice, protecția împotriva trăsnetului, existența detectării și alarmării, sursele de apă, accesibilitatea autospecialelor, timpul estimativ de intervenție, nivelul de risc și existența documentației digitale.

Evaluarea integrată de risc constituie, la rândul său, una dintre justificările principale ale legii speciale. Riscul nu poate fi evaluat exclusiv prin prisma incendiului. Un obiectiv poate

dispune de instalații electrice corespunzătoare, dar poate avea un sistem de protecție împotriva trăsnetului nefuncțional. Poate dispune de sisteme moderne de detectare, dar să fie inaccesibil autospecialelor. Poate fi accesibil, dar să nu existe o sursă suficientă de apă. Poate avea toate aceste elemente, dar să prezinte degradări structurale grave. Evaluarea trebuie, prin urmare, să fie interdisciplinară. Clasificarea în niveluri de risc permite evitarea unei alte posibile critici, aceea a disproporționalității obligațiilor.

Nu este justificată impunerea aceluiași investiții tuturor obiectivelor. Legea stabilește standardul de protecție și criteriile de risc, iar soluțiile tehnice sunt stabilite de specialiști, în funcție de fiecare obiectiv. Același principiu guvernează protecția împotriva descărcărilor electrice atmosferice. Cu toate acestea, legea nu trebuie să prescrie în detaliu o anumită tehnologie. O asemenea soluție ar transforma norma juridică într-o reglementare tehnică susceptibilă de învechire. Obligația legală trebuie să privească existența unei protecții adecvate, verificarea periodică, remedierea deficiențelor și trasabilitatea verificărilor. Soluția tehnică se stabilește potrivit reglementărilor și standardelor aplicabile, de persoane autorizate sau atestate.

Documentarea digitală reprezintă o altă componentă esențială a sistemului. Aceasta nu reprezintă o alternativă la conservarea materială a monumentului. Nicio scanare tridimensională nu poate substitui autenticitatea lemnului istoric, a picturii sau a elementelor originale. În eventualitatea unui eveniment distructiv, existența releveelor, fotografiilor de înaltă rezoluție, scanărilor tridimensionale, documentării îmbinărilor, picturii și componentelor artistice permite fundamentarea științifică a intervențiilor ulterioare. Pentru patrimoniul de importanță excepțională, această măsură trebuie considerată o formă elementară de prevenție culturală. Planul individual de protecție completează mecanismul. În timpul unui incendiu nu este momentul în care trebuie stabilit pentru prima dată unde se află tabloul electric, care este sursa de apă, cine deține cheia, cine reprezintă unitatea de cult, ce bunuri culturale pot fi evacuate, unde pot fi depozitate temporar sau care este persoana ce trebuie contactată din cadrul autorității pentru cultură. Aceste informații trebuie să existe anterior producerii situației de urgență.

O atenție specială este acordată perioadei imediat următoare producerii unui dezastru. Experiența intervențiilor asupra patrimoniului demonstrează că pierderea nu se încheie odată cu stingerea incendiului. Elemente constructive carbonizate parțial, fragmente pictate, sculpturi, piese de mobilier sau componente istorice pot fi considerate, în lipsa unei evaluări specializate, simple deșeuri. Eliminarea lor necontrolată poate distruge informații indispensabile restaurării sau cercetării. Din acest motiv, legea instituie un mecanism post-dezastru care separă intervenția operativă, în cadrul căreia protecția vieții este absolut prioritară, de etapa ulterioară de evaluare patrimonială. Nicio prevedere a legii nu poate fi interpretată în sensul obligării personalului de intervenție să salveze bunuri culturale cu riscul vieții sau integrității persoanelor. Ierarhia valorilor este explicită: salvarea vieții, limitarea pericolului și siguranța intervenției precedă operațiunile de salvare a patrimoniului. După înlăturarea pericolului imediat, elementele recuperabile trebuie însă identificate, documentate și protejate.

Ministerul Culturii trebuie să rămână autoritatea competentă în materia patrimoniului cultural. Ministerul Afacerilor Interne și Inspectoratul General pentru Situații de Urgență trebuie să își păstreze competențele în materia prevenirii și gestionării situațiilor de urgență. Institutul Național al Patrimoniului trebuie să își exercite atribuțiile tehnice și de evidență în

limitele cadrului său legal. Autoritățile locale trebuie să își păstreze atribuțiile prevăzute de legislația administrației publice, patrimoniului și protecției civile. Comitetul interinstituțional prevăzut de lege are, în consecință, rol de coordonare, nu de substituie a autorităților competente.

Finanțarea este concepută potrivit aceluiași principiu al proporționalității. Nu este realist și nici echitabil ca o parohie dintr-o comunitate rurală cu resurse reduse să suporte singură costurile protejării unui monument de importanță națională. În măsura în care valoarea culturală a bunului depășește interesul patrimonial individual al proprietarului, există o justificare obiectivă pentru participarea statului la costurile conservării. În același timp, nu este justificată nici finanțarea integrală și necondiționată de către stat a tuturor investițiilor indiferent de valoarea obiectivului și capacitatea beneficiarului. De aceea, legea utilizează un mecanism de finanțare diferențiat, fundamentat pe nivelul de risc, valoarea culturală, starea de conservare, riscul de pierdere ireversibilă, accesibilitate și capacitatea beneficiarului. Această soluție răspunde simultan exigențelor de proporționalitate, responsabilitate fiscală și egalitate.

Finanțarea exclusiv pe principiul „*primul solicitant, primul finanțat*” nu este adecvată unei politici naționale de protejare a patrimoniului. Comunitățile cele mai vulnerabile sunt adesea tocmai cele care au cea mai redusă capacitate administrativă de pregătire a proiectelor. Registrul și evaluarea națională permit trecerea de la o politică pasivă, bazată exclusiv pe cereri, la una activă, bazată pe risc.

În materia sancțiunilor, propunerea trebuie interpretată în aceeași logică. Scopul principal este conformarea, nu sancționarea. Contravențiile trebuie limitate la încălcările care afectează efectiv funcționarea sistemului, precum refuzul nejustificat de furnizare a datelor obligatorii, împiedicarea controlului, neefectuarea verificărilor obligatorii, dezactivarea nejustificată a sistemelor de securitate, nerespectarea măsurilor dispuse pentru înlăturarea unui risc iminent sau distrugerea elementelor istorice recuperate după un dezastru. Regimul contravențional este corelat cu *Legea nr. 422/2001* și *Legea nr. 307/2006* pentru a evita sancționarea aceleiași conduite prin norme care se suprapun.

Din punctul de vedere al tehnicii legislative, soluția propusă urmărește să respecte principiile consacrate de *Legea nr. 24/2000* privind fundamentarea temeinică a actelor normative, integrarea lor organică în sistemul legislației, caracterul special justificat al reglementării, evitarea paralelismelor, utilizarea normelor de trimitere, claritatea terminologiei și stabilitatea raporturilor juridice.

Necesitatea prezentei intervenții legislative rezultă din caracterul ireversibil al riscului pe care îl urmărește. Un bun obișnuit distrus poate fi înlocuit. Un monument istoric poate fi restaurat dacă degradarea este limitată. Dar lemnul original al unei biserici ridicate în urmă cu trei secole, pictura sa, urmele tehnicilor meșterilor care au construit-o și informația istorică incorporată în materialul autentic nu pot fi recreate după ce au fost distruse prin foc. Din acest motiv, protejarea bisericilor de lemn nu trebuie să înceapă în momentul în care autospecialele ajung la incendiu. Ea trebuie să înceapă înaintea producerii incendiului. Trebuie să înceapă prin cunoașterea patrimoniului, identificarea riscurilor, verificarea instalațiilor, funcționarea sistemelor de protecție împotriva trăsnetului, detectarea timpurie, alarmarea rapidă, existența surselor de apă, pregătirea accesului, documentarea digitală și stabilirea prealabilă a responsabilităților.

Cazul bisericii de lemn din Posta, Maramureș reprezintă, în această perspectivă, mai mult decât pierderea unui edificiu. El evidențiază necesitatea transformării unei experiențe tragice într-o politică publică de prevenție, aplicabilă la nivelul întregii țări. Scopul acestei inițiative nu este acela de a crea o nouă structură birocratică, de a interveni în autonomia cultelor sau de a dubla legislația monumentelor istorice și a situațiilor de urgență. Scopul său este acela de a face ca mecanismele deja existente ale statului să funcționeze integrat înainte ca patrimoniul să fie pierdut.

Prin instituirea Sistemului național pentru protejarea bisericilor de lemn, a Registrului național, a evaluării integrate de risc, a planurilor individuale de protecție, a documentării digitale, a mecanismelor de prioritizare a finanțării și a procedurilor de intervenție și conservare post-dezastru, România poate trece de la o abordare predominant reactivă la una preventivă, coerentă și fundamentată pe risc.

O asemenea politică publică este justificată juridic, necesară din perspectiva protejării patrimoniului și sustenabilă în măsura în care implementarea este graduală și finanțarea este prioritizată în funcție de riscul real. Nicio lege nu poate elimina integral riscul producerii unui incendiu, al unui trăsnet, al unui cutremur sau al unui fenomen meteorologic extrem. Legea poate, însă, determina ca riscurile să fie cunoscute înainte de producerea evenimentului, ca deficiențele să fie remediate înainte de a deveni cauze ale unui dezastru, ca alarma să fie transmisă mai repede, ca intervenția să fie pregătită, ca resursele publice să fie îndreptate către obiectivele care au cea mai mare nevoie de ele și ca elementele istorice rămase după un eveniment să nu fie pierdute pentru a doua oară prin lipsa unei proceduri adecvate. În această materie, prevenția nu reprezintă numai o opțiune administrativă mai eficientă. Ea reprezintă singura modalitate prin care autenticitatea unui patrimoniu irepetabil poate fi protejată în mod real.

Bisericile de lemn care au traversat secolele până în prezent nu aparțin numai generației care le administrează astăzi. Ele reprezintă o moștenire primită și, în același timp, o responsabilitate față de generațiile care urmează. Atunci când un risc este cunoscut, când există soluții tehnice pentru reducerea lui și când pierderea potențială este ireversibilă, obligația de prevenție devine o obligație de bună administrare a patrimoniului cultural național.

Pentru toate aceste considerente, apreciem că instituirea unui sistem național integrat pentru protejarea bisericilor de lemn reprezintă o intervenție legislativă necesară, adecvată și proporțională, compatibilă cu exigențele constituționale privind statul de drept și calitatea legii, cu garantarea proprietății private, cu autonomia cultelor religioase, cu autonomia locală și cu disciplina financiar-bugetară și concepută astfel încât să completeze, fără a dubla, cadrul normativ existent.

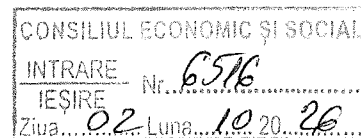
Față de argumentele expuse și având în vedere necesitatea consolidării capacității statului de a preveni pierderea ireversibilă a unei componente de valoare excepțională a patrimoniului cultural și spiritual al României, supunem Parlamentului României spre dezbateră și adoptare prezenta **Propunere legislativă privind cadrul național pentru protejarea și conservarea bisericilor de lemn.**

Inițiator

Senator PNL Cristian-Augustin NICULESCU-ȚĂGÂRLAS,

Tabel co-initiatori
la Propunerea legislativă privind cadrul național pentru protejarea și
conservarea bisericilor de lemn

Nr. crt.	Nume și prenume	Grup parlamentar	Semnătură
1.	Marbă Cătălin	PNL	
2.	COTEȘ MIHAIL	PNL	
3.	GOSTA ISLAVU	PNL	
4.	PETREA DORIN SILVIU	PNL	
5.	BORTCU ȘTEFAN	PNL	
6.	TOȘOARĂ LIVIU	PNL	
7.	ILIAN ȘTEFAN	PNL	
8.	CHERNEȘ ȘTEFAN	PNL	
9.	ANISIE MONICA CRISTINA	PNL	
10.	FENECHIU RAMONA	PNL	
11.	ANISIE MONICA	PNL	
12.	PEIU PETRISOR-GABRIEL	AUR	
13.	COZMA ANDRIAN	PNL	
14.	PLĂESU LAURENTIU	AUR	
15.	/		
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			
30.			
31.			
32.			
33.			
34.			
35.			



PARLAMENTUL ROMÂNIEI

SENAT

CAMERA DEPUTAȚILOR

Lege privind cadrul național pentru protejarea și conservarea bisericilor de lemn

Parlamentul României adoptă prezenta lege

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

Art. 1 – Obiectul legii

- (1) Prezenta lege instituie cadrul juridic unitar pentru identificarea, evaluarea, prevenirea riscurilor, protejarea, conservarea, monitorizarea, intervenția în situații de urgență și, după caz, restaurarea bisericilor de lemn aflate pe teritoriul României.
- (2) În acest scop se instituie **Sistemul național pentru protejarea bisericilor de lemn din România**, denumit în continuare Sistemul național.
- (3) Protejarea bisericilor de lemn constituie activitate de interes public național, având în vedere valoarea lor religioasă, istorică, artistică, arhitecturală, memorială, identitară și comunitară, precum și vulnerabilitatea specifică a construcțiilor realizate integral sau preponderent din lemn.
- (4) Prezenta lege se aplică fără deosebire de cult, confesiune, titular al dreptului de proprietate sau al altui drept real, statut juridic ori regim de clasare, cu respectarea autonomiei cultelor religioase recunoscute potrivit legii.

Art. 2 – Domeniul de aplicare

- (1) Dispozițiile prezentei legi se aplică:
 - a) bisericilor de lemn clasate ca monumente istorice în grupa A sau B;
 - b) bisericilor de lemn situate în situri înscrise în Lista patrimoniului mondial UNESCO;
 - c) bisericilor de lemn aflate în procedură de clasare;
 - d) bisericilor de lemn care fac parte din ansambluri sau situri protejate;
 - e) bisericilor de lemn neclasate ca monumente istorice, a căror valoare culturală, istorică, arhitecturală, artistică, memorială sau urbanistică, de natură să justifice aplicarea unor măsuri preventive de protecție, sunt identificate prin documentații de amenajare a teritoriului sau de urbanism aprobate potrivit legii, prin studii istorice ori studii de fundamentare însușite sau avizate de autoritățile competente în domeniul protejării patrimoniului cultural imobil, precum și prin alte acte administrative emise, potrivit legii, de autoritățile competente în acest domeniu;
 - f) clopotnițelor, turnurilor, pridvoarelor și celorlalte construcții din lemn care formează un ansamblu funcțional sau istoric cu bisericile prevăzute la lit. a)-e);

g) componentelor artistice, bunurilor culturale și elementelor constructive cu valoare patrimonială aflate în interiorul sau în legătură directă cu acestea, în condițiile legislației speciale.

(2) Măsurile care implică intervenții asupra unui monument istoric se realizează numai cu respectarea Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 3 – Definiții

În sensul prezentei legi:

- a) **biserică de lemn** – construcția destinată în principal exercitării cultului religios, realizată integral sau în proporție structural semnificativă din lemn, indiferent de tehnica de edificare;
- b) **biserică de lemn protejată** – orice construcție prevăzută la art. 2;
- c) **titular** – proprietarul, administratorul, titularul unui drept real, unitatea de cult sau persoana juridică ce are, potrivit legii, obligația de administrare ori folosință a bisericii;
- d) **evaluare integrată de risc** – analiza tehnică interdisciplinară privind vulnerabilitatea la incendiu, trăsnet, defecțiuni electrice, fenomene meteorologice extreme, cutremur, alunecări de teren, inundații, degradări biologice, acte de vandalism, furt și alte riscuri relevante;
- e) **nivel de risc** – clasificarea rezultată din evaluarea integrată de risc;
- f) **măsură preventivă** – intervenția tehnică, organizatorică ori operațională destinată reducerii probabilității producerii unui eveniment distructiv sau diminuării consecințelor acestuia;
- g) **plan individual de protecție** – documentul tehnico-operativ întocmit pentru fiecare biserică de lemn protejată;
- h) **dosar digital de patrimoniu** – ansamblul documentelor, releveelor, imaginilor, scanărilor, expertizelor și informațiilor tehnice necesare documentării și, după caz, restaurării sau reconstituirii științifice;
- i) **intervenție de urgență asupra patrimoniului** – ansamblul operațiunilor efectuate imediat după producerea unui incendiu, dezastru ori alt eveniment distructiv pentru salvarea persoanelor, bunurilor culturale și elementelor constructive recuperabile, stabilizarea construcției și conservarea vestigiilor;
- j) **risc iminent** – situația constatată tehnic în care există o probabilitate ridicată de producere, într-un interval apropiat, a unui eveniment susceptibil să provoace distrugerea totală sau parțială a bisericii ori să pună în pericol viața persoanelor.

Art. 4 – Principii

Aplicarea prezentei legi se întemeiază pe următoarele principii:

- a) prioritatea prevenirii pierderii patrimoniului;
- b) protejarea vieții și integrității persoanelor;
- c) respectarea autonomiei cultelor;
- d) cooperarea dintre stat, autoritățile locale, culte și comunități;
- e) proporționalitatea intervențiilor;

- f) conservarea autenticității și integrității patrimoniului;
- g) intervenția minimă compatibilă cu asigurarea securității;
- h) utilizarea soluțiilor tehnice compatibile cu substanța istorică;
- i) subsidiaritatea;
- j) responsabilitatea proprietarului sau administratorului;
- k) trasabilitatea intervențiilor;
- l) digitalizarea documentării patrimoniului;
- m) intervenția rapidă în caz de risc iminent;
- n) prioritizarea finanțării în funcție de valoarea culturală și nivelul de risc.

CAPITOLUL II

Sistemul național pentru protejarea bisericilor de lemn

Art. 5 – Componenta Sistemului național

- (1) Sistemul național reprezintă mecanismul permanent de cooperare dintre autoritățile și instituțiile publice competente, cultele religioase și titularii bisericilor de lemn.
- (2) Sistemul național cuprinde:
 - a) Ministerul Culturii;
 - b) Institutul Național al Patrimoniului;
 - c) serviciile publice deconcentrate ale Ministerului Culturii;
 - d) Ministerul Afacerilor Interne, prin Inspectoratul General pentru Situații de Urgență și inspectoratele pentru situații de urgență;
 - e) Secretariatul de Stat pentru Culte;
 - f) Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației;
 - g) autoritățile administrației publice locale;
 - h) cultele recunoscute și unitățile lor de cult;
 - i) alte instituții și organisme cu atribuții potrivit legii.

Art. 6 – Coordonarea

- (1) Coordonarea componentei de patrimoniu a Sistemului național se realizează de Ministerul Culturii.
- (2) Coordonarea componentei de prevenire și intervenție în situații de urgență se realizează de Ministerul Afacerilor Interne, prin Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, potrivit competențelor legale.
- (3) Ministerul Culturii și Ministerul Afacerilor Interne asigură interoperabilitatea procedurilor de protecție a patrimoniului cu procedurile de prevenire și gestionare a situațiilor de urgență.

Art. 7 – Comitetul interinstituțional

- (1) Se constituie **Comitetul interinstituțional pentru protejarea bisericilor de lemn**, organism fără personalitate juridică, cu rol de coordonare strategică.
- (2) Comitetul este format din reprezentanți ai:
 - a) Ministerului Culturii;

- b) Ministerului Afacerilor Interne;
 - c) Institutului Național al Patrimoniului;
 - d) Secretariatului de Stat pentru Culte;
 - e) Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației;
 - f) structurilor asociative ale administrației publice locale;
 - g) cultelor recunoscute care dețin sau administrează biserici de lemn.
- (3) La lucrările Comitetului pot participa specialiști în conservarea patrimoniului, securitate la incendiu, instalații electrice, protecție împotriva trăsnetului, inginerie structurală, dendrologie, restaurare, arhitectură și managementul situațiilor de urgență.
- (4) Comitetul analizează anual starea bisericilor de lemn la nivel național, formulează propuneri privind prioritățile strategice de protejare și intervenție și analizează raportul anual privind starea bisericilor de lemn și implementarea măsurilor prevăzute de prezenta lege.

CAPITOLUL III

Registrul național al bisericilor de lemn

Art. 8 – Înființarea Registrului

- (1) Se înființează **Registrul național al bisericilor de lemn din România**, denumit în continuare Registrul, administrat de Institutul Național al Patrimoniului.
- (2) Registrul este instrument oficial de evidență, evaluare a riscurilor, monitorizare și prioritizare a măsurilor de protecție.
- (3) Registrul se realizează în format electronic și este interoperabil, în condițiile legii, cu bazele de date privind monumentele istorice și cu sistemele informaționale relevante pentru managementul situațiilor de urgență.

Art. 9 – Conținutul Registrului

Pentru fiecare obiectiv, Registrul cuprinde cel puțin:

- a) denumirea și hramul;
- b) localizarea;
- c) data sau perioada estimată a edificării;
- d) titularul;
- e) cultul;
- f) regimul juridic;
- g) statutul de monument istoric și codul din Lista monumentelor istorice, după caz;
- h) statutul UNESCO, după caz;
- i) descrierea tehnică;
- j) componentele artistice semnificative;
- k) starea de conservare;
- l) sursele principale de risc;
- m) existența și starea instalațiilor electrice;
- n) existența și starea sistemului de protecție împotriva trăsnetului;

- o) existența sistemelor de detectare, semnalizare și alarmare;
- p) sursele și rezervele de apă disponibile pentru intervenție;
- q) accesibilitatea pentru autospecialele de intervenție;
- r) timpul estimativ de răspuns;
- s) existența planului individual de protecție;
- ș) data ultimei verificări;
- t) nivelul de risc;
- ț) intervențiile realizate;
- u) documentația digitală existentă.

Art. 10 – Colectarea, transmiterea și actualizarea informațiilor

(1) În vederea constituirii și actualizării Registrului național al bisericilor de lemn, serviciile publice deconcentrate ale Ministerului Culturii solicită proprietarilor, titularilor dreptului de administrare și, după caz, unităților de cult care au în folosință bisericile de lemn prevăzute la art. 2 transmiterea informațiilor și documentelor necesare înscrierii și actualizării datelor în Registru.

(2) Solicitarea prevăzută la alin. (1) se comunică în scris și cuprinde informațiile și documentele necesare, modalitatea de transmitere și termenul de răspuns, care nu poate fi mai mic de 30 de zile de la data comunicării. Persoanele și entitățile prevăzute la alin. (1) au obligația de a transmite informațiile și documentele pe care le dețin și de a permite, cu respectarea regimului juridic aplicabil și a autonomiei cultelor religioase, accesul persoanelor desemnate sau al specialiștilor prevăzuți de prezenta lege, în măsura necesară efectuării evaluărilor și completării Fișei individuale de protecție.

(3) Autoritățile și instituțiile publice care dețin date relevante pentru constituirea sau actualizarea Registrului le transmit, cu titlu gratuit, la solicitarea Institutului Național al Patrimoniului sau a serviciilor publice deconcentrate ale Ministerului Culturii, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal, accesul la informații și protecția informațiilor clasificate.

(4) Serviciile publice deconcentrate ale Ministerului Culturii verifică, în limita competențelor legale, informațiile și documentele primite și le transmit Institutului Național al Patrimoniului în vederea înscrierii sau actualizării acestora în Registru. Institutul Național al Patrimoniului administrează Registrul, asigură centralizarea și gestionarea datelor la nivel național și coordonează metodologic activitatea de colectare și actualizare a informațiilor.

(5) Datele înscrise în Registru se actualizează ori de câte ori intervine o modificare relevantă privind situația juridică, starea de conservare, nivelul de risc, condițiile de protecție sau de intervenție ori alte elemente cuprinse în Registru și, în orice caz, cel puțin o dată la 3 ani.

(6) În cazul bisericilor de lemn neclasate prevăzute la art. 2 alin. (1) lit. e), înscrierea în Registru se realizează în baza unei evaluări culturale preliminare, efectuate potrivit metodologiei stabilite prin normele metodologice de aplicare a prezentei legi.

(7) În cazul în care, în urma evaluării culturale preliminare prevăzute la alin. (6), sunt identificate elemente susceptibile să justifice clasarea bisericii de lemn ca monument istoric, Institutul Național al Patrimoniului sau serviciul public deconcentrat al Ministerului Culturii, după caz, sesizează autoritatea competentă în vederea analizării declanșării procedurii de clasare, în condițiile Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

(8) Identificarea valorii culturale în condițiile art. 2 alin. (1) lit. e) și înscrierea în Registru au ca efect exclusiv includerea bisericii de lemn în domeniul de aplicare al prezentei legi și nu echivalează cu clasarea acesteia ca monument istoric și nici nu atrag aplicarea regimului juridic al monumentelor istorice, în afara cazurilor și condițiilor prevăzute de Legea nr. 422/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

(9) Procedura de solicitare, transmitere, verificare, validare, înscriere și actualizare a informațiilor, categoriile de informații și documente necesare, precum și metodologia evaluării culturale preliminare prevăzute la alin. (6) se stabilesc prin normele metodologice de aplicare a prezentei legi.

CAPITOLUL IV

Evaluarea riscurilor

Art. 11 – Evaluarea integrată de risc

(1) Pentru fiecare biserică de lemn înscrisă în Registrul național al bisericilor de lemn se efectuează o evaluare integrată de risc în vederea identificării stării de conservare, a vulnerabilităților și a factorilor de risc și a stabilirii nivelului de risc.

(2) Evaluarea integrată de risc se realizează sub coordonarea serviciului public deconcentrat al Ministerului Culturii competent teritorial, de către echipe de specialitate constituite potrivit prezentei legi și normelor metodologice de aplicare a acesteia.

(3) În funcție de natura și complexitatea obiectivului, evaluarea poate fi realizată cu participarea specialiștilor și experților atestați sau autorizați potrivit legii, contractați în acest scop.

(4) Pentru monumentele istorice, evaluarea se efectuează cu respectarea competențelor și procedurilor stabilite de legislația privind protejarea monumentelor istorice.

(5) Cheltuielile necesare efectuării evaluării inițiale, inclusiv cele aferente serviciilor de specialitate, expertizelor, investigațiilor și documentațiilor necesare acesteia, se finanțează prin Programul național pentru protejarea și conservarea bisericilor de lemn, în condițiile art. 39.

Art. 12 – Riscurile evaluate

(1) Evaluarea va avea în vedere cel puțin:

- a) riscul de incendiu;
- b) riscul asociat descărcărilor electrice atmosferice;
- c) instalațiile electrice;

- d) sistemele de încălzire și coșurile de fum;
- e) utilizarea focului deschis și a lumânărilor;
- f) degradarea elementelor structurale;
- g) atacurile biologice;
- h) riscul seismic;
- i) furtunile, vântul puternic, grindina și încărcările din zăpadă;
- j) inundațiile și alunecările de teren;
- k) vegetația și materialele combustibile din vecinătate;
- l) accesibilitatea autospecialelor;
- m) disponibilitatea surselor de apă;
- n) riscul de furt și vandalism;
- o) frecvența și amploarea manifestărilor cu public numeros;
- p) timpul de detectare, alarmare și intervenție.

(2) Pentru fiecare biserică de lemn înscrisă în Registrul național al bisericilor de lemn se întocmește o Fișă individuală de protecție, denumită în continuare Fișa, care cuprinde datele necesare identificării valorii culturale, a vulnerabilităților și a factorilor de risc, precum și măsurile necesare pentru prevenirea, reducerea și gestionarea acestora.

(3) Fișa se întocmește sub coordonarea serviciului public deconcentrat al Ministerului Culturii în a cărei rază teritorială este situată biserica de lemn, pe baza informațiilor și documentelor prevăzute la art. 10 și a evaluării efectuate de o echipă de specialitate.

(4) Echipa de specialitate prevăzută la alin. (2) se constituie, în funcție de natura și complexitatea obiectivului, din reprezentanți sau specialiști desemnați de serviciul public deconcentrat al Ministerului Culturii și de inspectoratul pentru situații de urgență competent teritorial și, după caz, din specialiști sau experți atestați în domeniul protejării monumentelor istorice, precum și din alți specialiști autorizați potrivit legii în domeniile relevante pentru evaluare.

(5) Pentru bisericile clasate ca monumente istorice, evaluarea valorii culturale și a substanței istorice, precum și stabilirea măsurilor susceptibile să afecteze elementele purtătoare de valoare culturală se realizează cu respectarea Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și exclusiv prin specialiști sau experți atestați, în cazurile prevăzute de lege.

(6) Institutul Național al Patrimoniului elaborează metodologia unitară și modelul-cadru al Fișei, asigură coordonarea metodologică a procesului de evaluare, centralizează Fișele și le integrează în Registrul național al bisericilor de lemn.

(7) În vederea întocmirii și actualizării Fișelor, Ministerul Culturii, Institutul Național al Patrimoniului și serviciile publice deconcentrate ale Ministerului Culturii pot contracta, în condițiile legii, servicii de specialitate prestate de persoane fizice sau juridice care dețin atestările ori autorizările cerute de legislația aplicabilă.

(8) Cheltuielile aferente evaluărilor, expertizelor, studiilor, investigațiilor, documentațiilor și serviciilor de specialitate necesare pentru întocmirea și actualizarea Fișelor constituie cheltuieli eligibile în cadrul Programului național pentru protejarea și conservarea bisericilor de lemn și se pot finanța din bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Culturii, din bugetele locale, din fonduri externe nerambursabile, precum și din alte surse legal constituite, în condițiile legii.

(9) Proprietarul, titularul dreptului de administrare sau unitatea de cult care are în folosință biserica de lemn nu suportă costurile evaluărilor dispuse din inițiativa autorităților publice în cadrul programului național, cu excepția cazurilor în care solicită, din proprie inițiativă, efectuarea unor studii, expertize ori documentații suplimentare față de cele prevăzute de prezenta lege.

(10) Fișa se actualizează periodic, la intervalele stabilite în funcție de nivelul de risc, precum și ori de câte ori se produce un eveniment care poate modifica în mod semnificativ starea de conservare, nivelul de risc ori condițiile de intervenție.

(11) Periodicitatea reevaluării, componența minimă a echipelor de specialitate, criteriile de desemnare a membrilor acestora, procedura de întocmire, verificare și actualizare a Fișei, precum și metodologia de evaluare se stabilesc prin normele metodologice de aplicare a prezentei legi.

Art. 13 – Clasele de risc

(1) Bisericile se încadrează în următoarele niveluri:

- a) nivel I – risc critic;
- b) nivel II – risc ridicat;
- c) nivel III – risc mediu;
- d) nivel IV – risc redus.

(2) Criteriile de încadrare se aprobă prin normele metodologice.

(3) Încadrarea determină periodicitatea controalelor și prioritatea la finanțare.

Art. 14 – Reevaluarea periodică

(1) Evaluarea integrată de risc se actualizează:

- a) anual pentru nivelul I;
- b) la 2 ani pentru nivelul II;
- c) la 3 ani pentru nivelul III;
- d) la 5 ani pentru nivelul IV;
- e) obligatoriu după incendiu, trăsnet, cutremur, inundație, intervenție structurală sau alt eveniment susceptibil să modifice nivelul de risc.

(2) Bisericile de lemn înscrise în Registru sunt supuse reevaluării periodice, la intervale stabilite în funcție de nivelul de risc.

(3) Reevaluarea se efectuează, în condițiile prevăzute la art. 11 alin. (2) și (3), precum și ori de câte ori se produce un eveniment susceptibil să modifice în mod semnificativ starea de conservare, nivelul de risc sau condițiile de protecție ale bisericii.

(4) Cheltuielile aferente reevaluărilor periodice sau determinate de producerea evenimentelor prevăzute la alin. (2) se finanțează prin Programul național pentru protejarea și conservarea bisericilor de lemn, în condițiile art. 39.

CAPITOLUL V

Planul individual de protecție

Art. 15 – Elaborarea, conținutul și actualizarea Planului individual de protecție

(1) Pentru fiecare biserică de lemn înscrisă în Registru se întocmește un Plan individual de protecție, pe baza concluziilor evaluării inițiale sau, după caz, ale reevaluării.

(2) Planul individual de protecție se întocmește de echipa de specialitate care efectuează evaluarea, sub coordonarea serviciului public deconcentrat al Ministerului Culturii competent teritorial, cu consultarea proprietarului, a titularului dreptului de administrare sau, după caz, a unității de cult care are în folosință biserica.

(3) Planul cuprinde cel puțin:

- a) planul amplasamentului;
- b) identificarea căilor de acces;
- c) sursele de apă;
- d) mijloacele de primă intervenție;
- e) amplasarea tablourilor electrice și a sistemelor de întrerupere;
- f) descrierea sistemului de protecție împotriva trăsnetului;
- g) procedura de alarmare;
- h) persoanele responsabile;
- i) procedura de evacuare a persoanelor;
- j) lista bunurilor culturale care pot fi evacuate în condiții de siguranță;
- k) ordinea de prioritate pentru salvarea bunurilor;
- l) locul temporar de depozitare;
- m) datele de contact ale instituțiilor competente;
- n) măsurile pentru primele 24, 48 și 72 de ore după producerea unui eveniment.

(4) Planul individual de protecție stabilește, în funcție de nivelul de risc, măsurile de prevenire, conservare, protecție și intervenție, ordinea de prioritate a acestora, termenele recomandate pentru realizare și responsabilitățile care revin autorităților publice și titularului bisericii.

(5) În cazul monumentelor istorice, măsurile prevăzute în Plan care presupun intervenții asupra substanței istorice se stabilesc și se realizează cu respectarea Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

(6) Planul se actualizează după fiecare modificare relevantă.

(7) Costurile aferente elaborării și actualizării Planului individual de protecție sunt finanțate prin Programul național prevăzut la art. 39.

CAPITOLUL VI

Măsuri obligatorii de prevenire

Art. 16 – Protecția împotriva trăsnetului

- (1) Bisericile de lemn se dotează, în funcție de rezultatul evaluării de risc și cu respectarea reglementărilor tehnice aplicabile, cu sisteme adecvate de protecție împotriva descărcărilor electrice atmosferice.
- (2) Sistemele se verifică periodic de persoane autorizate potrivit legii.
- (3) Pentru bisericiile încadrate în nivelurile I și II verificarea se efectuează cel puțin anual și după fiecare eveniment meteorologic sever despre care există indicii că ar fi putut afecta sistemul.
- (4) Rezultatul verificării se înscrie în Registru.

Art. 17 – Instalațiile electrice

- (1) Instalațiile electrice se verifică periodic, în condițiile reglementărilor tehnice aplicabile.
- (2) Sunt interzise improvizațiile electrice, utilizarea conductoarelor deteriorate și alimentarea instalațiilor neconforme.
- (3) Deficiențele care generează pericol iminent determină scoaterea din funcțiune a instalației afectate până la remediere.

Art. 18 – Detectarea și alarmarea

- (1) Bisericile încadrate în nivelurile I și II se echipează, în măsura în care soluția tehnică este compatibilă cu protejarea monumentului, cu sisteme de detectare timpurie și alarmare la incendiu.
- (2) Pentru obiectivele izolate se urmărește transmiterea automată la distanță a alarmei către persoanele desemnate și, în condițiile reglementărilor tehnice, către structurile abilitate.
- (3) Soluțiile tehnice trebuie să minimizeze intervențiile fizice asupra substanței istorice.

Art. 19 – Stingerea incendiilor

- (1) Fiecare biserică se dotează cu mijloace de primă intervenție corespunzătoare riscurilor identificate.
- (2) Pentru obiectivele cu risc critic sau ridicat se analizează obligatoriu fezabilitatea instalării unor sisteme automate ori semiautomate de stingere compatibile cu materialele istorice și componentele artistice.
- (3) Utilizarea unei soluții de stingere susceptibile să provoace degradări semnificative patrimoniului se admite numai dacă protecția vieții sau limitarea unui incendiu o impune.

Art. 20 – Sursele de apă

- (1) Pentru bisericiile de lemn se identifică sursele de apă utilizabile în caz de incendiu.
- (2) În cazul obiectivelor izolate sau pentru care sursele existente sunt insuficiente, autoritățile administrației publice locale pot amenaja, în condițiile legii, rezervoare, bazine, hidranți ori alte soluții tehnice.
- (3) Obiectivele de nivel I și II au prioritate la realizarea investițiilor prevăzute la alin. (2).

Art. 21 – Accesul forțelor de intervenție

Autoritățile administrației publice locale și titularii iau măsurile necesare, potrivit competențelor, pentru menținerea accesului autospecialelor și identificarea unor soluții alternative pentru obiectivele greu accesibile.

Art. 22 – Focul deschis

(1) Utilizarea lumânărilor, candelor și altor surse cu flacără deschisă se organizează astfel încât să fie redus riscul de incendiu.

(2) Pentru obiectivele cu risc critic sau ridicat, evaluarea poate impune amenajarea unor spații exterioare pentru lumânări sau alte măsuri compensatorii.

(3) Măsurile se stabilesc cu respectarea practicilor religioase și a autonomiei cultului, în măsura compatibilă cu cerințele imperative de securitate.

Art. 23 – Vegetația și materialele combustibile

Titularul asigură eliminarea acumulărilor nejustificate de materiale combustibile și gestionarea vegetației din proximitate, fără afectarea caracterului istoric, peisagistic sau funerar al amplasamentului.

CAPITOLUL VII

Documentarea digitală și salvarea informației patrimoniale

Art. 24 – Dosarul digital

(1) Pentru fiecare biserică de lemn clasată ca monument istoric, precum și pentru bisericile de lemn prevăzute la art. 2 alin. (1) lit. e) pentru care evaluarea culturală preliminară stabilește o valoare culturală semnificativă, se constituie un dosar digital de patrimoniu.

(2) Acesta cuprinde, în funcție de importanța obiectivului:

- a) fotografii de înaltă rezoluție;
- b) relevee;
- c) planuri;
- d) documentații istorice;
- e) fotografierea componentelor artistice;
- f) documentarea îmbinărilor și elementelor constructive;
- g) scanare tridimensională sau fotogrammetrie, în special pentru monumentele de grupa A și obiectivele UNESCO;
- h) expertize și documentații privind intervențiile efectuate;
- i) inventarul bunurilor culturale relevante.

(3) Dosarul digital este constituit și administrat de Institutul Național al Patrimoniului, pe baza informațiilor și documentațiilor transmise de serviciile publice deconcentrate ale Ministerului Culturii, de autoritățile și instituțiile publice competente, precum și de proprietari, titularii dreptului de administrare sau unitățile de cult, după caz.

(4) Documentarea are rol preventiv și nu constituie autorizare pentru reconstituirea unui monument distrus.

(5) Cheltuielile aferente realizării documentației digitale prevăzute la alin. (3), atunci când aceasta nu există, precum și actualizării sale sunt eligibile pentru finanțare prin Programul național prevăzut la art. 39.

Art. 25 – Arhivarea documentației digitale

(1) Institutul Național al Patrimoniului stabilește standardele tehnice privind arhivarea dosarelor digitale.

(2) Copii de siguranță ale documentațiilor se păstrează în infrastructuri distincte.

CAPITOLUL VIII

Obligațiile titularilor și ale cultelor

Art. 26 – Obligațiile titularului

Titularul are următoarele obligații:

- a) să permită efectuarea controalelor prevăzute de lege;
- b) să comunice datele necesare Registrului;
- c) să mențină funcționale sistemele de protecție;
- d) să efectueze verificările obligatorii;
- e) să remedieze deficiențele constatate;
- f) să asigure instruirea persoanelor desemnate;
- g) să păstreze documentele privind verificările și intervențiile;
- h) să anunțe imediat producerea unui incendiu sau eveniment distructiv;
- i) să nu modifice, dezactiveze sau îndepărteze nejustificat sistemele de protecție;
- j) să coopereze cu autoritățile publice.

Art. 27 – Obligațiile cultelor

(1) Cultele recunoscute care dețin sau administrează biserici de lemn desemnează la nivel central sau regional, potrivit organizării proprii, persoane sau structuri de contact pentru cooperarea cu autoritățile.

(2) Cultele sprijină unitățile locale în îndeplinirea obligațiilor prevăzute de prezenta lege.

(3) Autoritățile statului nu pot interveni, în temeiul prezentei legi, în organizarea internă, doctrina, disciplina, activitatea liturgică ori raporturile canonice ale cultelor, cu excepția măsurilor prevăzute expres de lege pentru protejarea vieții, securității publice și patrimoniului cultural.

CAPITOLUL IX

Atribuțiile autorităților publice

Art. 28 – Ministerul Culturii

Ministerul Culturii:

- a) coordonează politica națională în domeniu;
- b) aprobă anual prioritățile naționale de protejare și intervenție, pe baza criteriilor prevăzute de prezenta lege, a datelor rezultate din Registrul național al bisericilor de lemn și a propunerilor formulate de Comitetul interinstituțional pentru protejarea bisericilor de lemn;

- c) coordonează elaborarea normelor specifice pentru monumentele istorice;
- d) asigură controlul, potrivit competențelor legale;
- e) facilitează accesul la programele de finanțare;
- f) prezintă Guvernului raportul anual privind starea bisericilor de lemn.

Art. 29 – Institutul Național al Patrimoniului

Institutul Național al Patrimoniului:

- a) administrează Registrul;
- b) elaborează metodologia de evaluare a riscului patrimonial;
- c) coordonează documentarea digitală;
- d) elaborează ghiduri de intervenție;
- e) acordă asistență tehnică, în limita competențelor;
- f) centralizează necesarul de finanțare;
- g) întocmește raportul tehnic anual.

Art. 30 – Inspectoratul General pentru Situații de Urgență

Inspectoratul General pentru Situații de Urgență:

- a) elaborează, împreună cu Ministerul Culturii, reguli specifice de prevenire a incendiilor;
- b) coordonează controalele de specialitate potrivit legislației privind apărarea împotriva incendiilor;
- c) participă la elaborarea criteriilor de evaluare a riscurilor;
- d) asigură integrarea obiectivelor prioritare în planificarea operativă;
- e) sprijină pregătirea personalului desemnat;
- f) participă la exerciții de intervenție la obiectivele cu risc major.

Art. 31 – Autoritățile administrației publice locale

Autoritățile administrației publice locale:

- a) includ riscurile aferente bisericilor de lemn în documentele locale de analiză și acoperire a riscurilor, după caz;
- b) sprijină asigurarea accesului pentru intervenție;
- c) pot finanța lucrări de prevenire, conservare și punere în siguranță, în condițiile legii;
- d) sprijină amenajarea surselor de apă;
- e) cooperează cu serviciile voluntare pentru situații de urgență;
- f) acordă sprijin logistic în situații de urgență.

CAPITOLUL X

Procedura în situații de urgență

Art. 32 – Activarea procedurii

În cazul unui incendiu, trăsnet, cutremur, inundații, furtună severă, prăbușire sau al altui eveniment distructiv se activează, după salvarea persoanelor și limitarea pericolului, procedura de protecție de urgență a patrimoniului.

Art. 33 – Prioritățile intervenției

Ordinea generală a priorităților este:

- a) salvarea vieții și integrității persoanelor;
- b) limitarea propagării evenimentului;
- c) asigurarea securității echipelor de intervenție;
- d) salvarea bunurilor culturale mobile, dacă operațiunea poate fi realizată în siguranță;
- e) protejarea elementelor constructive recuperabile;
- f) stabilizarea și securizarea amplasamentului;
- g) documentarea stării rezultate.

Art. 34 – Intervenția asupra monumentului

(1) După înlăturarea pericolului imediat, nicio operațiune de îndepărtare definitivă a elementelor istorice rezultate din distrugere nu se realizează înainte de evaluarea acestora de specialiștii competenți, cu excepția situației în care menținerea lor generează un pericol pentru persoane.

(2) Elementele recuperabile se inventariază, etichetează, fotografiază și depozitează în condiții adecvate.

(3) Lemnul istoric, fragmentele pictate, sculpturile, piesele de mobilier și celelalte elemente susceptibile de valoare culturală nu se tratează ca deșeuri înainte de evaluarea de specialitate.

(4) Personalul serviciilor profesionale pentru situații de urgență care poate participa la intervenții asupra bisericilor de lemn beneficiază de instruire specifică privind particularitățile constructive și comportarea structurală a construcțiilor istorice din lemn, vulnerabilitățile acestora în situații de urgență, precum și principiile de protejare a elementelor cu valoare culturală.

(5) Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, în colaborare cu Ministerul Culturii și Institutul Național al Patrimoniului și cu consultarea organismelor științifice de specialitate competente în domeniul protejării monumentelor istorice, elaborează și actualizează periodic ghiduri și proceduri operative specifice intervenției la bisericile de lemn.

(6) Instruirea și procedurile prevăzute la alin. (4) și (5) urmăresc, în special, cunoașterea:

- a) sistemelor constructive tradiționale din lemn, a modului de alcătuire și de transmitere a încărcărilor, precum și a comportării acestora în condiții de incendiu, degradare sau colaps parțial;

- b) consecințelor pe care secționarea, îndepărtarea sau dislocarea unor elemente structurale le poate produce asupra stabilității ansamblului și asupra siguranței personalului de intervenție;

- c) modalităților de identificare și protejare, în măsura posibilului, a elementelor structurale, arhitecturale, artistice și decorative cu valoare culturală;

- d) tehnicilor și soluțiilor de intervenție adaptate construcțiilor istorice din lemn, în vederea limitării pierderilor de substanță istorică;

e) modalităților de evacuare, recuperare, manipulare și protejare de urgență a bunurilor culturale și a elementelor constructive desprinse ori afectate.

(7) În desfășurarea intervenției, protejarea vieții și integrității persoanelor, inclusiv a personalului de intervenție, precum și înlăturarea pericolului imediat au prioritate. În măsura în care situația operativă permite, operațiunile care presupun secționarea, desfacerea, îndepărtarea sau distrugerea unor elemente constructive se realizează astfel încât să fie limitată afectarea elementelor structurale și a celor cu valoare culturală și să fie conservată, pe cât posibil, substanța istorică.

(8) Pentru bisericile de lemn încadrate în nivelurile de risc critic sau ridicat, precum și pentru cele clasate ca monumente istorice, Planul individual de protecție cuprinde informații operative relevante pentru intervenția în situații de urgență, inclusiv, după caz, particularitățile sistemului structural, elementele cu valoare culturală deosebită, vulnerabilitățile cunoscute, căile de acces și evacuare și prioritățile de salvare.

(9) Informațiile prevăzute la alin. (8) se pun la dispoziția inspectoratului pentru situații de urgență competent teritorial și se actualizează odată cu Planul individual de protecție.

(10) Conținutul programelor de instruire, periodicitatea acestora, conținutul minim al informațiilor operative și modalitatea de cooperare dintre structurile pentru situații de urgență și autoritățile competente în domeniul patrimoniului cultural se stabilesc prin normele metodologice de aplicare a prezentei legi.

Art. 35 – Comisia tehnică post-dezastru

(1) În cazul în care un monument istoric sau o biserică de lemn prevăzută la art. 2 alin. (1) lit. e), înscrisă în Registru și identificată ca având valoare culturală semnificativă, este afectată de incendiu, calamitate naturală ori de un alt eveniment cu efect distructiv, în maximum 72 de ore de la încetarea intervenției operative se constituie Comisia tehnică post-dezastru, denumită în continuare Comisia.

(2) Comisia este convocată de serviciul public deconcentrat al Ministerului Culturii competent teritorial, din oficiu sau la sesizarea Institutului Național al Patrimoniului, a inspectoratului pentru situații de urgență, a autorității administrației publice locale, a proprietarului, a titularului dreptului de administrare ori, după caz, a unității de cult.

(3) Din Comisie fac parte, în funcție de natura și amploarea afectării, reprezentanți ai:

a) serviciului public deconcentrat al Ministerului Culturii;

b) Institutului Național al Patrimoniului;

c) inspectoratului pentru situații de urgență competent teritorial;

d) proprietarului sau titularului dreptului de administrare;

e) unității de cult, după caz;

f) autorității administrației publice locale;

g) specialiștilor sau experților atestați ori autorizați potrivit legii, în domeniile relevante pentru natura afectării.

(4) Comisia evaluează, în limita competențelor membrilor săi, starea obiectivului după încetarea intervenției operative și stabilește măsurile urgente necesare pentru:

- a) punerea în siguranță a obiectivului;
- b) prevenirea producerii unor degradări sau pierderi suplimentare;
- c) conservarea de urgență a elementelor constructive, arhitecturale, artistice sau decorative afectate;
- d) identificarea, inventarierea, recuperarea, depozitarea și protejarea elementelor desprinse sau recuperate;
- e) documentarea stării obiectivului și a elementelor afectate;
- f) realizarea expertizelor, investigațiilor și documentațiilor tehnice necesare intervențiilor ulterioare.

(5) Măsurile stabilite de Comisie, termenele de realizare, instituțiile sau persoanele responsabile pentru punerea lor în aplicare, precum și necesarul estimativ de finanțare se consemnează într-un proces-verbal, semnat de membrii Comisiei și comunicat de îndată persoanelor și autorităților responsabile.

(6) Măsurile urgente stabilite potrivit alin. (4), în limitele competențelor legale ale autorităților și instituțiilor reprezentate în Comisie, sunt obligatorii pentru persoanele și entitățile cărora le revin potrivit procesului-verbal prevăzut la alin. (5). Măsurile care presupun intervenții asupra monumentelor istorice se realizează cu respectarea regimului de avizare și autorizare prevăzut de legislația în vigoare, inclusiv a procedurilor aplicabile intervențiilor în situații de urgență.

(7) Coordonarea punerii în aplicare a măsurilor urgente revine serviciului public deconcentrat al Ministerului Culturii competent teritorial. Executarea fiecărei măsuri revine autorității, instituției, proprietarului, titularului dreptului de administrare, unității de cult sau operatorului de specialitate desemnat potrivit alin. (5), în raport cu natura măsurii și competențele stabilite de lege.

(8) Cheltuielile necesare pentru evaluarea post-dezastru, documentarea de urgență, expertizele și investigațiile necesare, punerea în siguranță, conservarea de urgență și celelalte măsuri imediate stabilite de Comisie sunt eligibile pentru finanțare prin Programul național pentru protejarea și conservarea bisericilor de lemn.

(9) În cazurile în care întârzierea intervenției poate conduce la pierderea, distrugerea ori degradarea ireversibilă a obiectivului sau a unor elemente cu valoare culturală, finanțarea măsurilor prevăzute la alin. (8) se asigură cu prioritate din rezerva financiară pentru intervenții urgente constituită potrivit art. 39.

(10) Accesarea rezervei financiare pentru intervenții urgente se realizează printr-o procedură simplificată, pe baza procesului-verbal al Comisiei și a unei estimări a cheltuielilor necesare, fără a aduce atingere dispozițiilor legale privind avizarea, autorizarea intervențiilor și utilizarea fondurilor publice.

(11) În cazul în care măsurile urgente nu pot fi realizate de proprietar, titularul dreptului de administrare sau unitatea de cult din motive financiare ori tehnice obiective, autoritățile și instituțiile competente asigură, în condițiile prezentei legi, realizarea acestora prin Program, direct sau prin contractarea unor operatori și specialiști autorizați ori atestați potrivit legii.

(12) Procedura de convocare și funcționare a Comisiei, conținutul procesului-verbal, procedura de desemnare a responsabililor pentru implementarea măsurilor, mecanismul de urmărire a îndeplinirii acestora, precum și procedura simplificată de accesare a rezervei financiare pentru intervenții urgente se stabilesc prin normele metodologice de aplicare a prezentei legi.

Art. 36 – Măsuri provizorii

În caz de pericol iminent, autoritățile competente pot dispune, în limitele competențelor legale:

- a) restricționarea temporară a accesului;
- b) întreruperea alimentării cu energie;
- c) punerea în siguranță;
- d) protecția temporară împotriva intemperiilor;
- e) evacuarea temporară a bunurilor culturale;
- f) paza amplasamentului;
- g) alte măsuri strict necesare înlăturării pericolului.

CAPITOLUL XI

Restaurarea după producerea unui dezastru

Art. 37 – Principiile intervențiilor post-dezastru

(1) Intervențiile ulterioare asupra monumentelor istorice se realizează potrivit legislației privind protejarea monumentelor istorice.

(2) Decizia privind conservarea vestigiilor, restaurarea, anastiloza, reconstruirea sau punerea în valoare se fundamentează științific și nu rezultă automat din aplicarea prezentei legi.

(3) Se utilizează cu prioritate elementele originale recuperabile, în măsura în care soluția este compatibilă cu principiile conservării patrimoniului și cu cerințele de siguranță.

CAPITOLUL XII

Finanțarea

Art. 38 – Sursele de finanțare

Finanțarea măsurilor prevăzute de prezenta lege se poate realiza din:

- a) bugetul de stat, prin bugetele autorităților publice competente;
- b) bugetele locale;
- c) programele gestionate de Institutul Național al Patrimoniului;
- d) fonduri externe nerambursabile;
- e) fonduri europene;
- f) contribuțiile cultelor și unităților de cult;

- g) donații și sponsorizări;
- h) alte surse legal constituite.

Art. 39 – Programul național

(1) Se instituie Programul național pentru protejarea și conservarea bisericilor de lemn, denumit în continuare Programul, program multianual de interes național, coordonat de Ministerul Culturii și gestionat de Institutul Național al Patrimoniului.

(2) Programul se finanțează din sume alocate anual de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Culturii, precum și, în condițiile legii, din fonduri externe nerambursabile, fonduri ale autorităților administrației publice locale, donații, sponsorizări și alte surse legal constituite.

(3) Prin Program se finanțează, în condițiile stabilite prin normele metodologice:

- a) evaluările inițiale și reevaluările periodice;
 - b) întocmirea și actualizarea Fișelor individuale de protecție și a Planurilor individuale de protecție;
 - c) expertizele, studiile, investigațiile și serviciile specialiștilor necesare evaluării și stabilirii măsurilor de protecție;
 - d) constituirea și actualizarea documentației digitale, inclusiv relevee, fotografiere de înaltă rezoluție, scanare tridimensională și fotogrammetrie, atunci când acestea sunt necesare;
 - e) proiectarea și executarea lucrărilor și instalarea sistemelor destinate prevenirii și reducerii riscurilor de incendiu, trăsnet, degradare structurală și a altor riscuri identificate potrivit prezentei legi;
 - f) intervențiile preventive și lucrările urgente necesare pentru obiectivele încadrate în nivelul de risc critic;
 - g) punerea în siguranță, conservarea de urgență și documentarea elementelor recuperate în urma incendiilor, calamităților sau altor situații de urgență;
 - h) alte măsuri de prevenire și protecție stabilite prin Planul individual de protecție și declarate eligibile potrivit normelor metodologice;
 - i) elaborarea și, după caz, actualizarea studiilor, expertizelor, investigațiilor, releveelor, proiectelor, documentațiilor tehnice și a documentațiilor necesare obținerii avizelor și autorizațiilor prevăzute de lege pentru realizarea măsurilor de prevenire, protejare, conservare, punere în siguranță și intervenție asupra bisericilor de lemn.
- (4) Evaluarea integrată de risc, reevaluarea periodică, întocmirea și actualizarea Fișei individuale de protecție și a Planului individual de protecție, atunci când sunt impuse prin prezenta lege, nu se realizează pe cheltuiala proprietarului, a titularului dreptului de administrare sau a unității de cult, costurile acestora fiind suportate prin Program.
- (5) Proprietarilor, titularilor dreptului de administrare și unităților de cult le revin, în raport cu drepturile pe care le exercită asupra bisericii de lemn:
- a) obligația de a furniza informațiile și documentele deținute, necesare aplicării prezentei legi;

- b) obligația de a permite, în condițiile legii, accesul în vederea efectuării evaluărilor și verificărilor;
 - c) asigurarea întreținerii curente și a utilizării corespunzătoare a imobilului;
 - d) respectarea măsurilor organizatorice și a regulilor de prevenire care nu presupun lucrări ori investiții de specialitate;
 - e) sesizarea fără întârziere a autorităților competente cu privire la degradări, incidente sau împrejurări susceptibile să genereze un risc pentru integritatea bisericii;
 - f) realizarea măsurilor care le revin potrivit Planului individual de protecție, în condițiile și cu sprijinul financiar prevăzute de prezenta lege.
- (6) Pentru măsurile care presupun lucrări de specialitate, instalarea sau modernizarea sistemelor tehnice de protecție ori investiții care depășesc întreținerea curentă, Programul poate asigura finanțarea integrală sau, după caz, cofinanțarea, în funcție de nivelul de risc, valoarea culturală a obiectivului, natura lucrărilor și capacitatea financiară a beneficiarului, potrivit criteriilor stabilite prin normele metodologice.
- (7) La stabilirea priorităților de finanțare se acordă prioritate bisericilor de lemn încadrate în nivelul de risc critic, celor afectate de situații de urgență, precum și obiectivelor pentru care întârzierea intervenției poate determina pierderea sau degradarea ireversibilă a substanței istorice.
- (8) În cadrul Programului se constituie anual o rezervă financiară pentru intervenții urgente, destinată finanțării măsurilor de punere în siguranță și intervenție imediată în cazul:
- a) bisericilor de lemn încadrate în nivelul de risc critic;
 - b) producerii unui incendiu, fenomen meteorologic sever, calamitate naturală sau a unei alte situații care pune în pericol iminent integritatea obiectivului;
 - c) constatării unui pericol de pierdere sau degradare gravă și ireversibilă a substanței istorice.
- (9) Rezerva financiară prevăzută la alin. (8) se evidențiază distinct în cadrul fondurilor alocate anual Programului. Condițiile de accesare, categoriile de cheltuieli eligibile și procedura de alocare în regim de urgență se stabilesc prin normele metodologice de aplicare a prezentei legi.
- (10) Institutul Național al Patrimoniului poate contracta, în condițiile legii, specialiști, experți, persoane fizice sau juridice de specialitate pentru realizarea activităților finanțate prin Program, atunci când acestea nu pot fi realizate cu personalul propriu al instituțiilor competente sau necesită competențe de specialitate.
- (11) Criteriile de prioritizare, condițiile de eligibilitate, categoriile și limitele cheltuielilor finanțabile, nivelurile de finanțare și cofinanțare, procedura de acordare a fondurilor, precum și mecanismul de utilizare a rezervei financiare prevăzute la alin. (8) se stabilesc prin normele metodologice de aplicare a prezentei legi.

Art. 40 – Prioritizarea finanțării

(1) La stabilirea priorității pentru acordarea finanțării se au în vedere, în principal:

- a) nivelul de risc;
- b) categoria monumentului istoric, după caz;
- c) includerea în Lista patrimoniului mondial, după caz;
- d) valoarea culturală;
- e) starea de conservare;
- f) existența unui risc de pierdere sau degradare ireversibilă;
- g) izolarea obiectivului, dificultatea accesului și condițiile de intervenție;
- h) existența și stadiul documentațiilor tehnice necesare realizării măsurilor de protecție sau intervenție;
- i) capacitatea beneficiarului de a asigura întreținerea corespunzătoare a investiției după realizarea acesteia.

(2) Existența documentațiilor tehnice prevăzute la alin. (1) lit. h) poate fi avută în vedere pentru stabilirea gradului de pregătire și a posibilității de începere a unei intervenții, dar lipsa acestora nu poate constitui, prin ea însăși, motiv de excludere de la finanțare sau de diminuare a priorității stabilite în funcție de nivelul de risc, starea de conservare ori riscul de pierdere ireversibilă.

(3) În cazul obiectivelor pentru care documentațiile tehnice necesare nu există, iar întocmirea acestora este necesară pentru realizarea măsurilor stabilite prin Planul individual de protecție, elaborarea studiilor, expertizelor, proiectelor și a celorlalte documentații tehnice necesare este eligibilă pentru finanțare prin Programul național pentru protejarea și conservarea bisericilor de lemn.

(4) Pentru obiectivele încadrate în nivelul de risc critic sau ridicat, precum și pentru cele pentru care există un risc de pierdere sau degradare ireversibilă, finanțarea documentațiilor prevăzute la alin. (3) se acordă cu prioritate, astfel încât lipsa acestora să nu împiedice sau să întârzie nejustificat realizarea măsurilor de protecție ori de intervenție.

(5) În stabilirea nivelului de finanțare sau cofinanțare se poate avea în vedere capacitatea financiară a proprietarului, a titularului dreptului de administrare ori a unității de cult, în condițiile stabilite prin normele metodologice, astfel încât lipsa resurselor financiare proprii să nu împiedice realizarea măsurilor necesare pentru protejarea unui obiectiv aflat în risc critic sau ridicat.

(6) Pentru bisericile de lemn prevăzute la art. 2 alin. (1) lit. e), prioritatea la finanțare se stabilește prin corelarea valorii culturale rezultate din evaluarea culturală preliminară cu nivelul de risc, starea de conservare și riscul de pierdere ireversibilă.

(7) Criteriile de evaluare și prioritizare, modalitatea de apreciere a capacității financiare a beneficiarului, precum și condițiile de finanțare a documentațiilor tehnice se stabilesc prin normele metodologice de aplicare a prezentei legi.

Art. 41 – Cofinanțarea

- (1) Finanțarea poate acoperi integral cheltuielile pentru intervențiile urgente asupra monumentelor de importanță excepțională, precum și asupra bisericilor de lemn înscrise în Registru care prezintă valoare culturală semnificativă și sunt încadrate în nivelul I – risc critic.
- (2) Pentru celelalte proiecte se poate stabili o cotă de cofinanțare prin normele programului.
- (3) Lipsa capacității financiare a unei comunități locale sau unități de cult nu poate constitui singurul motiv pentru excluderea de la finanțare a unei biserici de lemn cu valoare culturală semnificativă aflate în risc critic.

CAPITOLUL XIII

Controlul

Art. 42 – Autoritățile competente în exercitarea controlului

Controlul respectării prezentei legi se exercită, potrivit competențelor, de:

- a) Ministerul Culturii și serviciile sale publice deconcentrate;
- b) Inspectoratul General pentru Situații de Urgență și inspectoratele pentru situații de urgență;
- c) autoritățile administrației publice locale;
- d) celelalte autorități prevăzute de lege.

Art. 43 – Verificarea coordonată a obiectivelor cu risc critic și ridicat

Pentru obiectivele de nivel I și II se efectuează acțiuni periodice de verificare coordonată, în condițiile stabilite prin normele metodologice, evitându-se suprapunerea nejustificată a controalelor.

CAPITOLUL XIV

Contravenții și sancțiuni

Art. 44 – Stabilirea și sancționarea contravențiilor

(1) Constituie contravenții, dacă nu sunt săvârșite în asemenea condiții încât, potrivit legii penale, să constituie infracțiuni:

- a) refuzul nejustificat de a furniza datele obligatorii pentru Registru;
- b) împiedicarea nejustificată a controlului legal;
- c) neefectuarea verificărilor tehnice obligatorii după notificarea și expirarea termenului de remediere;
- d) dezactivarea intenționată și nejustificată a unui sistem de detectare, alarmare sau protecție;
- e) nerespectarea măsurilor obligatorii dispuse pentru înlăturarea unui risc iminent;
- f) eliminarea, distrugerea sau abandonarea elementelor istorice recuperate după un dezastru, cu încălcarea obligațiilor prevăzute de prezenta lege.

(2) Contravențiile prevăzute la alin. (1) se sancționează:

- a) cu amendă de la 1.000 lei la 5.000 lei, pentru fapta prevăzută la lit. a);
- b) cu amendă de la 2.500 lei la 10.000 lei, pentru faptele prevăzute la lit. b) și c);
- c) cu amendă de la 5.000 lei la 20.000 lei, pentru faptele prevăzute la lit. d) și e);
- d) cu amendă de la 10.000 lei la 50.000 lei, pentru fapta prevăzută la lit. f).

(3) La individualizarea sancțiunii se ține seama de pericolul concret, valoarea culturală a obiectivului, consecințele produse și conduita contravenientului.

Art. 45 – Regimul juridic al răspunderii contravenționale

(1) Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor se realizează de personalul autorităților competente, potrivit atribuțiilor stabilite prin lege.

(2) Contravențiilor prevăzute de prezenta lege le sunt aplicabile dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare.

(3) Aplicarea sancțiunilor prevăzute de prezenta lege nu înlătură răspunderea prevăzută de legislația privind monumentele istorice, apărarea împotriva incendiilor, disciplina în construcții sau de legea penală, după caz, cu respectarea principiului neaplicării dublei sancțiuni pentru aceeași faptă.

CAPITOLUL XV

Pregătirea și exercițiile

Art. 46 – Exerciții de pregătire și intervenție

(1) Pentru bisericile de nivel I de risc se organizează periodic exerciții de pregătire privind alarmarea, evacuarea și prima intervenție.

(2) Pentru monumentele de importanță deosebită exercițiile pot include simularea evacuării bunurilor culturale mobile, fără manipularea nejustificată a originalelor.

(3) Inspectoratul general pentru Situații de Urgență și Institutul Național al Patrimoniului elaborează materiale comune de pregătire.

CAPITOLUL XVI

Monitorizare și transparență

Art. 47 – Raportul anual

(1) Până la data de 30 iunie a fiecărui an, Ministerul Culturii publică raportul privind starea Sistemului național în anul precedent.

(2) Raportul cuprinde:

- a) numărul obiectivelor inventariate;
- b) distribuția pe niveluri de risc;
- c) numărul controalelor;
- d) deficiențele majore identificate;
- e) investițiile realizate;
- f) incidentele produse;
- g) sumele alocate și utilizate;
- h) prioritățile pentru anul următor.

(3) Nu se publică informații tehnice a căror divulgare ar putea vulnerabiliza securitatea obiectivelor.

CAPITOLUL XVII

Prevenția și întreținerea curentă

Art. 48 – Principiul prevenirii

(1) Protejarea bisericilor de lemn se realizează cu prioritate prin măsuri de prevenție, întreținere curentă, identificarea timpurie a degradărilor și înlăturarea sau reducerea factorilor de risc înainte ca aceștia să determine degradări semnificative ori situații de urgență.

(2) Măsurile de prevenție și întreținere se stabilesc în raport cu particularitățile constructive, valoarea culturală, starea de conservare și nivelul de risc al fiecărei biserici de lemn și se corelează cu Fișa individuală de protecție și cu Planul individual de protecție.

(3) Pentru monumentele istorice, măsurile prevăzute de prezentul capitol se realizează cu respectarea regimului de protecție, avizare și autorizare prevăzut de Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 48 – Verificările periodice

(1) Bisericile de lemn înscrise în Registru sunt supuse unor verificări periodice privind starea de conservare și existența ori evoluția factorilor de risc.

(2) Verificările periodice urmăresc, în principal:

- a) starea aparentă a învelitorii, a sistemelor de evacuare a apelor pluviale și existența infiltrațiilor;
- b) apariția degradărilor vizibile ale elementelor din lemn, inclusiv deformări, deplasări, fisuri, atac biologic sau umiditate excesivă;
- c) starea instalațiilor electrice și a celorlalte instalații tehnice;
- d) starea și funcționarea sistemelor de protecție împotriva trăsnetului, precum și a sistemelor de detectare, alarmare și stingere, acolo unde acestea există;
- e) existența și starea mijloacelor de primă intervenție;
- f) menținerea liberă a căilor de acces și evacuare;
- g) existența vegetației, materialelor combustibile sau a altor factori exteriori susceptibili să mărească riscul de incendiu ori degradare;
- h) respectarea măsurilor stabilite prin Planul individual de protecție.

(3) Verificările care presupun constatări sau măsurători tehnice pentru care legislația în vigoare impune o anumită calificare, atestare ori autorizare se efectuează exclusiv de persoane care îndeplinesc condițiile prevăzute de lege.

(4) Periodicitatea, conținutul și modalitatea de documentare a verificărilor se stabilesc prin normele metodologice, diferențiat în funcție de nivelul de risc și de caracteristicile obiectivului, fără a aduce atingere termenelor de verificare stabilite prin alte acte normative aplicabile.

Art. 49 – Organizarea și urmărirea verificărilor

- (1) Proprietarul, titularul dreptului de administrare sau, după caz, unitatea de cult care are în folosință biserica asigură efectuarea verificărilor periodice care îi revin potrivit prezentei legi și Planului individual de protecție.
- (2) Serviciul public deconcentrat al Ministerului Culturii competent teritorial urmărește efectuarea verificărilor prevăzute de prezentul capitol și respectarea măsurilor stabilite prin Planul individual de protecție, pe baza informațiilor înscrise în Registru.
- (3) Rezultatele verificărilor se consemnează într-o formă standardizată și se transmit serviciului public deconcentrat al Ministerului Culturii, în vederea actualizării informațiilor aferente obiectivului.
- (4) În cazul în care verificarea indică apariția unei degradări semnificative sau a unui risc nou ori agravarea unui risc existent, serviciul public deconcentrat al Ministerului Culturii dispune, după caz și în limitele competențelor sale, efectuarea unei verificări de specialitate, actualizarea evaluării sau sesizarea autorității competente.
- (5) Institutul Național al Patrimoniului asigură coordonarea metodologică și monitorizarea la nivel național a aplicării măsurilor prevăzute de prezentul capitol, pe baza datelor centralizate în Registru.

Art. 50 – Obligațiile minimale de întreținere

- (1) Proprietarul, titularul dreptului de administrare sau, după caz, unitatea de cult are obligația de a asigura măsurile curente și rezonabile de întreținere și prevenție care nu presupun intervenții de specialitate asupra substanței istorice.
- (2) Obligațiile prevăzute la alin. (1) includ, după caz:
 - a) menținerea curățeniei și îndepărtarea materialelor combustibile depozitate necorespunzător în interiorul sau în imediata apropiere a bisericii;
 - b) menținerea liberă a căilor de acces și evacuare;
 - c) controlul vegetației din imediata vecinătate, în măsura necesară prevenirii riscurilor;
 - d) observarea periodică a apariției infiltrațiilor, degradărilor sau altor modificări vizibile și semnalarea acestora;
 - e) păstrarea în stare corespunzătoare a mijloacelor de primă intervenție;
 - f) respectarea regulilor privind utilizarea focului deschis, a lumânărilor și a altor surse de aprindere;
 - g) sesizarea fără întârziere a autorităților competente atunci când sunt constatate degradări sau împrejurări care pot pune în pericol biserica.
- (3) Proprietarilor, titularilor dreptului de administrare și unităților de cult nu le poate fi impusă, în temeiul prezentului articol, efectuarea fără personal de specialitate a unor lucrări care, potrivit legii, necesită proiectare, avizare, autorizare, atestare sau executare de către persoane specializate.

Art. 51 – Menținerea preventivă

(1) Lucrările de menținere preventivă au ca scop înlăturarea degradărilor incipiente și a factorilor de risc înainte ca acestea să determine necesitatea unor intervenții de amploare sau producerea unei situații de urgență.

(2) În funcție de starea obiectivului și de Planul individual de protecție, pot constitui lucrări sau măsuri de menținere preventivă:

- a) remedierea deficiențelor învelitorilor și sistemelor de evacuare a apelor pluviale;
- b) măsurile necesare pentru limitarea infiltrațiilor și umidității;
- c) tratamentele preventive sau curative împotriva atacului biologic, realizate în condițiile legii;
- d) verificarea, repararea sau înlocuirea instalațiilor tehnice care constituie factori de risc;
- e) verificarea și menținerea în stare de funcționare a instalațiilor de protecție împotriva trăsnetului;
- f) verificarea și menținerea sistemelor de detectare, alarmare și stingere;
- g) lucrările locale necesare pentru prevenirea evoluției unor degradări;
- h) alte măsuri preventive stabilite prin Planul individual de protecție.

(3) Lucrările care afectează substanța istorică a unui monument istoric se realizează numai în condițiile legislației privind protejarea monumentelor istorice.

Art. 52 – Finanțarea prevenției și menținerii

(1) În cadrul Programului național pentru protejarea și conservarea bisericilor de lemn se instituie o linie distinctă de finanțare destinată prevenției și menținerii, accesibilă înainte de apariția unei situații de urgență.

(2) Prin linia de finanțare prevăzută la alin. (1) pot fi finanțate sau cofinanțate:

- a) verificările tehnice periodice efectuate de persoane autorizate sau atestate;
- b) lucrările și serviciile de menținere preventivă prevăzute la art. 51;
- c) verificarea, repararea, modernizarea sau, după caz, instalarea sistemelor tehnice de prevenție și protecție;
- d) lucrările necesare pentru înlăturarea unor factori de risc identificați prin verificările periodice;
- e) serviciile specialiștilor, studiile și documentațiile necesare realizării măsurilor de prevenție;
- f) alte măsuri de prevenție stabilite prin Planul individual de protecție.

(3) La acordarea finanțării se au în vedere nivelul de risc, starea de conservare, caracterul preventiv și urgența măsurii, valoarea culturală a obiectivului și capacitatea financiară a beneficiarului.

(4) Lipsa capacității financiare a proprietarului, titularului dreptului de administrare sau unității de cult nu poate constitui, prin ea însăși, motiv de excludere de la finanțarea măsurilor de prevenție necesare unui obiectiv încadrat în nivel de risc critic sau ridicat.

(5) Sumele destinate prevenției și menținerii se evidențiază distinct în cadrul Programului și nu se confundă cu rezerva financiară pentru intervenții urgente prevăzută la art. 39.

Art. 53 – Instruirea periodică

- (1) Proprietarii, titularii dreptului de administrare, personalul unităților de cult și persoanele care desfășoară în mod curent activități în bisericile de lemn beneficiază periodic de activități de informare și instruire privind prevenirea incendiilor și a altor riscuri, identificarea semnelor timpurii de degradare și conduita în situații de urgență.
- (2) Activitățile de instruire se organizează, potrivit competențelor, de serviciile publice deconcentrate ale Ministerului Culturii și de inspectoratele pentru situații de urgență, cu sprijinul Institutului Național al Patrimoniului și în cooperare cu cultele recunoscute.
- (3) Pentru bisericile încadrate în nivel de risc critic sau ridicat, instruirea se corelează cu riscurile și măsurile specifice identificate prin Planul individual de protecție.
- (4) Materialele și programele de instruire se elaborează într-o formă accesibilă și aplicată, adaptată particularităților bisericilor de lemn, și se actualizează periodic.
- (5) Organizarea, periodicitatea și conținutul minimal al activităților de instruire se stabilesc prin normele metodologice de aplicare a prezentei legi.

CAPITOLUL XVII

Dispoziții tranzitorii și finale

Art. 54 – Inventarierea inițială

- (1) În termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi se realizează inventarierea inițială a bisericilor de lemn.
- (2) În primele 6 luni sunt identificate cu prioritate monumentele istorice din grupa A și obiectivele înscrise în Lista patrimoniului mondial.

Art. 55 – Evaluarea inițială

Evaluările inițiale se realizează etapizat:

- a) în 12 luni pentru obiectivele identificate preliminar ca având risc critic;
- b) în 24 de luni pentru monumentele istorice grupa A și obiectivele UNESCO;
- c) în 36 de luni pentru monumentele istorice grupa B;
- d) în 48 de luni pentru celelalte obiective înscrise în Registru.

Art. 56 – Măsurile urgente

Deficiențele care prezintă risc iminent pentru viața persoanelor sau integritatea monumentului se remediază cu prioritate, independent de termenele generale prevăzute la art. 55.

Art. 57 – Normele metodologice

- (1) În termen de 180 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Guvernul aprobă, prin hotărâre, normele metodologice de aplicare.
- (2) Normele metodologice prevăzute la alin. (1) se elaborează cu consultarea instituțiilor, autorităților și organismelor prevăzute de prezenta lege, precum și a cultelor recunoscute care dețin sau administrează biserici de lemn. Pentru componenta referitoare la evaluarea valorii

culturale, precum și la conservarea, protejarea și intervențiile asupra substanței istorice a monumentelor istorice, se consultă Comisia Națională a Monumentelor Istorice și, după caz, comisiile zonale ale monumentelor istorice, în calitate de organisme științifice de specialitate în domeniul protejării patrimoniului cultural imobil, potrivit Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 58 – Reglementările tehnice

În termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a legii, autoritățile competente revizuiesc sau completează, după caz, reglementările tehnice referitoare la protecția împotriva incendiilor și descărcărilor electrice atmosferice pentru construcțiile istorice din lemn.

Art. 59 – Corelarea cu legislația existentă

Dispozițiile prezentei legi se completează cu prevederile:

- a) Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- b) Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- c) Legii nr. 307/2006 privind apărarea împotriva incendiilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- d) Legii nr. 481/2004 privind protecția civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- e) Legii nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare;
- f) Legii nr. 273/2006 privind finanțele publice locale, cu modificările și completările ulterioare;
- g) legislației privind calitatea în construcții, autorizarea executării lucrărilor de construcții și protejarea patrimoniului cultural național mobil.

Art. 60 – Intrarea în vigoare

- (1) Prezenta lege intră în vigoare la 90 de zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, cu excepția art. 50 și 51, care intră în vigoare la 30 de zile de la publicare.
- (2) Măsurile care presupun cheltuieli din fonduri publice se finanțează în limita creditelor bugetare aprobate anual cu această destinație, precum și din celelalte surse prevăzute la art. 38.

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

PREȘEDINTELE SENATULUI,
Mircea ABRUDEAN

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR,
Sorin-Mihai GRINDEANU